

Sygn. akt I ACa 686/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Staniszevska /spr/
Sędziowie:	SA Marek Górecki SO del. Maciej Rozpędowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 25 września 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Banku (...) spółki akcyjnej z siedzibą**

w W.

przeciwko **K. K. i L. K.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 18 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 2241/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ M. Górecki /-/ E. Staniszevska /-/ M. Rozpędowski

UZASADNIENIE

W dniu 28 lutego 2012 r. Bank (...) SA w W. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty że pozwani K. K. i L. K. mają zapłacić mu kwotę 122.402,43 EUR wraz z dalszymi odsetkami umownymi wynoszącymi 1,8 x krotności stopy odsetek ustawowych liczonymi od kwoty 15.432,04 EUR od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Powód wskazał, iż w dniu 30.06.2000 r. pozwani zawarli z Bankiem (...) S.A. (poprzednikiem prawnym Banku (...) S.A.) umowę pożyczki hipotecznej w wysokości 72.151,81 EUR. Prawnym zabezpieczeniem pożyczki była

hipoteka ustanowiona na nieruchomości stanowiącej własność pozwanych. Bank wypłacił pozwanym umówioną kwotę. Pozwani nie spłacali pożyczki pomimo wezwań.

W dniu 3 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo wydając nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Pozwani złożyli skutecznie sprzeciw od ww. nakazu zapłaty. Podnieśli, iż dochodzona przez powódkę wierzytelność uległa przedawnieniu.

Wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2013r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Podstawą powyższego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 30.06.2000 r. K. K. i L. K. zawarli z Bankiem (...) S.A. umowę o udzielenie pożyczki hipotecznej. Jej prawnym zabezpieczeniem była hipoteka ustanowiona na nieruchomości pozwanych. Bank wykonał zobowiązanie

i wypłacił kwotę pożyczki zgodnie z umową. W związku z zaprzestaniem przez pozwanych jej spłacania pismem z dnia 24.07.2004 r. wypowiedział umowę i postawił całe zadłużenie w stan wymagalności. W dniu 11.02.2005 r. na wniosek Banku (...) S.A. w K., Sąd Rejonowy w Szamotułach wydał postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 7.12.2004 r. wystawionemu na podstawie ksiąg Banku (...) S.A. w K., z którego wynika wymagalne roszczenie wobec dłużników z tytułu udzielenia pożyczki na kwotę 94.187,93 EUR wraz z dalszymi umownymi odsetkami w wysokości 1,8 – krotności odsetek ustawowych od w/w kwoty, z tym zastrzeżeniem, że całkowita kwota wyegzekwowana na podstawie niniejszego tytułu nie może przekroczyć 216.455,43 EUR. W dniu 9.03.2005 r. Bank (...) S.A. złożył wniosek do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Szamotułach. Postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte. W jego trakcie wierzyciel został częściowo zaspokojony w związku z dokonaniem sprzedaży nieruchomości należącej do dłużników. W dniu 15.02.2008 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Szamotułach wydał postanowienie o ustaleniu kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu, stwierdzając

w uzasadnieniu, że sprawa została zakończona, a należności wierzyciela i koszty egzekucyjne zostały pokryte przez dłużnika. Odpisy postanowienia zostały skutecznie doręczone stronom postępowania egzekucyjnego. Orzeczenie nie zostało zaskarżone

i uprawomocniło się. Jednocześnie Komornik zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy nie czyniąc na nim żadnych adnotacji, w szczególności odnośnie wyniku przeprowadzonej egzekucji, sposobie i terminie zakończenia postępowania.

Na skutek dokonanego w 2007 r. podziału Banku (...) S.A. Bank (...) S.A. na podstawie art. 531§ 1 ksh został jego następcą prawnym. O powyższym powód poinformował Komornika Sądowego w piśmie z dnia 3.09.2008 r. w którym nadto wskazał nowy adres do przesyłania korespondencji oraz rachunek, na który winny być dokonywane wpłaty. Jednocześnie Bank zwrócił się z prośbą o podanie aktualnego stanu postępowania egzekucyjnego. Komornik nie udzielił odpowiedzi na powyższe pismo.

W dniu 15.02.2012 r. Bank (...) S.A. sporządził wyciąg z ksiąg rachunkowych,

w którym została określona należność pozwanych – kapitał oraz odsetki, na łączną kwotę 121.492,24 EUR. W dniu 15.11.2011 r. zostało wystosowane do pozwanych ostateczne wezwanie o zapłatę, które zostało im skutecznie doręczone. Pozwani nie odpowiedzieli wierzycielowi w wyniku czego Bank (...) S.A. skierował pozew do Sądu Okręgowego w Poznaniu.

Wobec powyższych ustaleń Sąd Okręgowy powództwo uznał za bezzasadne. Wskazał, że co prawda wierzytelność powoda znajdowała swoją podstawę w treści art. 69 i 75 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe

(Dz.U.2012.1376 j.t.), oraz postanowieniach umowy kredytowej z dnia 30 czerwca 2004 r., jednakże pozwanie podnieśli skutecznie zarzut przedawnienia. Dochodzone przez powoda roszczenie bez wątpienia miało związek z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, a zatem podlegało przedawnieniu po upływie trzech lat od jego wymagalności (art. 118 w zw.

z art. 120 § 1 k.c.). Oświadczenie Banku o wypowiedzeniu umowy kredytowej wywołało skutek prawny z dniem 2 września 2004 r., kiedy to upłynął termin 30 dni od dnia doręczenia pozwanym oświadczenia o wypowiedzeniu umowy kredytowej w trybie art. 75 ust. 1 i 2 Prawa bankowego. Od tej daty zaczął więc biec 3-letni termin przedawnienia roszczenia, który został przerwany z dniem wniesienia przez wierzyciela wniosku o nadanie klauzuli wykonalności Bankowemu Tytułowi Egzekucyjnemu wystawionemu przez Bank w dniu 7 grudnia 2004 r., co nastąpiło w dniu 8 grudnia 2004 r. (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.). Do ponownego przerwania biegu przedawnienia doszło następnie przez złożenie w dniu 9 marca 2005 r. do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Szamotułach wniosku o wszczęcie egzekucji. W toku tego postępowania Komornik wszczął egzekucję z nieruchomości stanowiącej własność pozwanych i po jej sprzedaży licytacyjnej przelał na rzecz wierzyciela część należności wynikającej z tytułu wykonawczego. Następnie postanowieniem z dnia 15 lutego 2008 r. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego, w uzasadnieniu podając, że sprawa została zakończona. Jednocześnie Komornik odpis postanowienia wraz z tytułem wykonawczym przesłał wierzycielowi oraz pouczył go o możliwości zaskarżenia powyższego postanowienia w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia. W ocenie Sądu Okręgowego w tych okolicznościach uznać należało, że postępowanie egzekucyjne w sprawie z wniosku powodowego zostało formalnie zakończone z chwilą uprawomocnienia się ww. postanowienia. Zgodnie bowiem z art. 816 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień 15 lutego 2008 r. po ukończeniu postępowania egzekucyjnego należało na tytule wykonawczym zaznaczyć wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenie objęte tytułem nie zostało zaspokojone całkowicie, tytuł zwrócić wierzycielowi. Koszty postępowania egzekucyjnego ustala organ prowadzący to postępowanie. Jeżeli jest nim komornik, ustala on koszty postępowania odrębnym postanowieniem, podobnie jak sąd (art. 770 k.p.c.). Postanowienie to, stosownie do treści art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., powinno być wydane przy zakończeniu postępowania egzekucyjnego i ma charakter rozstrzygnięcia definitywnego, uwzględniającego wynik postępowania egzekucyjnego. Skoro zatem w postanowieniu

z dnia 15 lutego 2008 r. Komornik orzekł o kosztach postępowania egzekucyjnego, zawarł w nim wzmiankę, że sprawa jest zakończona, a następnie wydał wierzycielowi tytułu wykonawczy, to nie może budzić wątpliwości, że orzeczeniem tym organ egzekucyjny stwierdził formalne zakończenie postępowania egzekucyjnego. Zwrot tytułu wykonawczego czyni dalsze prowadzenie egzekucji bezprawnym, a formalna skuteczność czynności egzekucyjnych w czasie trwania bezpodstawnie wszczętej egzekucji nie sanuje ich wadliwości. W świetle powyższego prowadzenie dalszych czynności egzekucyjnych po wydaniu postanowienia z dnia 15 lutego 2008 r. było niemożliwe, co znalazło odzwierciedlenie w postawie Komornika, który nie podejmował żadnych działań nie tylko w celu wyegzekwowania wierzytelności powoda, ale również w celu ewentualnego usunięcia braków formalnych wniosku wierzyciela w zakresie określenia innych sposobów egzekucji. W ocenie Sądu Okręgowego powyższej oceny nie zmienia fakt, że w sentencji postanowieniu z dnia 15 lutego 2008 r. Komornik nie zamieścił orzeczenia w przedmiocie umorzenia bądź też zakończenia postępowania egzekucyjnego, co nie pozostawiałoby ewentualnych wątpliwości w zakresie skutków prawnych tego orzeczenia. Charakterystyczną cechą właściwego postępowania egzekucyjnego jest to, iż jego ukończenie z pozytywnym skutkiem nie wymaga wydania orzeczenia ani innej czynności decyzyjnej. Z wydaniem orzeczenia stwierdzającego ukończenie właściwego postępowania egzekucyjnego mamy do czynienia tylko w razie odmowy wszczęcia egzekucji lub umorzenia postępowania. W razie ukończenia postępowania egzekucyjnego w inny sposób niż umorzenie, postanowienie komornika ogranicza się do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Wątpliwości w zakresie formy orzeczenia o kosztach postępowania egzekucyjnego, które nie doprowadziły do zaspokojenia wierzyciela, stały się przyczyną nowelizacji art. 816 k.p.c. i dodania do niego § 3, zgodnie z którym ukończenie postępowania egzekucyjnego w inny sposób niż przez umorzenie komornik stwierdza postanowieniem, rozstrzygając o kosztach.

W ocenie Sądu I instancji postanowienie Komornika z dnia 15 lutego 2008 r. miało charakter orzeczenia kończącego postępowanie egzekucyjne w sprawie prowadzonej

z wniosku poprzednika prawnego powoda. Powód nie zaskarżył powyższego postanowienia w ustawowym terminie, a zatem z chwilą jego uprawomocnienia się rozpoczął od początku bieć 3-letni termin przedawnienia niespłaconej przez pozwanych wierzytelności kredytowej. Z akt komorniczych wynika, że powód odebrał odpis postanowienia w dniu 27 lutego 2008 r. wobec czego stało się ono prawomocne w dniu 6 marca 2008 r. Od tej daty rozpoczął również bieć na nowo termin przedawnienia. Jego upływ przypadł na dzień 6 marca 2011 r. Z tą też datą roszczenia Banku uległy przedawnieniu.

Sąd Okręgowy wskazał, że przerwanie biegu przedawnienia nie spowodowało wniesienie przez wierzyciela do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Szamotułach pisma z dnia 3 września 2008 r., w którym Bank wskazał aktualny adres do korespondencji, rachunek bankowy, na który mają być przelewane wyegzekwowane wierzytelności oraz zwrócił się z prośbą o podanie aktualnego stanu postępowania egzekucyjnego. Wobec bowiem uprawomocnienia się postanowienia z dnia 15 lutego 2008 r. i zwrotu wierzycielowi tytułu wykonawczego, postępowanie egzekucyjne

w sprawie KM 578/05 zostało formalnie zakończone. W takim stanie rzeczy pismo wierzyciela mogło co najwyżej stanowić wniosek o wszczęcie ponownego postępowania egzekucyjnego, w celu egzekucji niespłaconej przez pozwanych części wierzytelności.

Z uwagi jednak na fakt, że pismo to nie spełniało wymogów formalnych wniosku

o wszczęcie egzekucji (art. 797 k.p.c.), nie mogło odnieść zamierzonego skutku prawnego i w efekcie nie doprowadziło do przerwania biegu trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń. Pozew w niniejszej sprawie został nadany przez powoda

w dniu 24 lutego 2012 r. a więc już po upływie 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. oraz art. 108 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku powód zaskarżając go w całości zarzucił:

- błędne przyjęcie, że postępowanie egzekucyjne zostało formalnie zakończone przez co sąd I instancji stwierdził przedawnienie roszczenia powoda,
- pominięcie art. 354 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i dokonanie przez Sąd wadliwej wykładni art. 816 k.p.c. obowiązującej w dniu 15.02.2008 r. i art. 770 k.p.c. przez przyjęcie, że wydane przez komornika postanowienie o rozliczeniu kosztów jest równoznaczne z zakończeniem postępowania egzekucyjnego,
- niezastosowanie art. 823 k.p.c. przy ustalaniu daty zakończenia/umorzenia postępowania egzekucyjnego,
- niewłaściwe zastosowanie art. 118 k.c. w zw. z art. 120 §1 k.c. oraz art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 124 § 2 k.c. przez uznanie, że doszło do przedawnienia objętego powództwem roszczenia.

Mając powyższe na uwadze apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości a ewentualnie o jego uchylenie

i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i obciążenie pozwanych kosztami postępowania apelacyjnego.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Okoliczności faktyczne sprawy nie były sporne, dlatego ustalenia faktyczne Sądu

I instancji Sąd Apelacyjny przyjął za własne i uczynił je integralną częścią swoich rozważań.

Istota sporu sprowadza się obecnie do oceny zarzutów skarżącego przeciwko stanowisku Sądu Okręgowego o przedawnieniu dochodzonego roszczenia.

Nie budzi zastrzeżeń zasadność oceny Sądu I instancji, że roszczenie powoda jako związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, uległo przedawnieniu po upływie trzech lat od jego wymagalności (art. 118 k.c.).

Nie budzą też zastrzeżeń ustalenia i powiązane z nimi oceny Sądu Okręgowego co do czynności powoda skutkujących po myśli art.123§1 k.c. przerwanie biegu przedawnienia.

Wbrew zarzutom apelującego słuszne też Sąd Okręgowy przyjmując za podstawę oceny brzmienie art.816 k.c. według stanu na dzień 15 lutego 2008r. (obowiązującego do dnia 31.12.2009r. – art.10 ustawy z dnia 9 stycznia 2009r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw) uznał, że z datą uprawomocnienia się postanowienia Komornika o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego doręczonego wierzycielowi i czynności zwrotu tytułu wykonawczego, rozpoczął zgodnie z art. 124§ 2 k.c. biec na nowo termin przedawnienia roszczenia.

Nie ma bowiem racji apelujący gdy podnosi, że według stanu prawnego obowiązującego do dnia 31.12.2009r. organ egzekucyjny – komornik sądowy obowiązany był wydać postanowienie o ukończeniu postępowania egzekucyjnego jako orzeczenia kończącego to postępowanie.

Chybione jest odwoływanie się w tym względzie do treści art. 354 k.p.c. w zw. z art.13

§2 k.p.c.

W myśl art.13§2 k.p.c. przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w kodeksie postępowania cywilnego, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Rzecz jednak w tym, że właśnie przepis z art. 816 k.p.c. był i jest przepisem szczególnym określającym czynności komornika w przypadku ukończenia postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z ówczesnym brzemieniem tego przepisu, po ukończeniu postępowania egzekucyjnego komornik był obowiązany zaznaczyć na tytule wykonawczym wynik egzekucji i tytuł zatrzymać w aktach, a jeżeli świadczenie objęte tytułem nie zostało zaspokojone całkowicie, tytuł zwrócić wierzycielowi. Z czynnością zwrotu tytułu skorelowany był obowiązek komornika ustalenia zaskarżalnym postanowieniem kosztów egzekucji (art.770 i 770 ze zn.1 k.p.c.). Skoro ustawodawca w przypadku ostatecznego ukończenia postępowania egzekucyjnego przewidział przepisem szczególnym jedynie określone, zaskarżalne przy tym w trybie art.767 k.p.c. i art.770 ze zn.1 k.p.c. czynności , w tym w postaci zwrotu wierzycielowi tytułu wykonawczego będącego przecież podstawą egzekucji (art.776 k.p.c.), to nie ma żadnych podstaw do poszukiwania uzasadnienia dla dalszych czynności komornika w przepisach o procesie. Okoliczność, że w wyniku kolejnych nowelizacji art.816 k.p.c. ustawodawca wprowadził z dniem 3 maja 2012r. dodatkowy wymóg stwierdzenia ukończenia postępowania egzekucyjnego postanowieniem komornika, nie ma znaczenia dla oceny skutków prawnych czynności tego organu egzekucyjnego sprzed daty zmiany treści przepisu.

Nie ma również racji skarżący zarzucając naruszenia art. 823 k.p.c., ponieważ

w analizowanej sprawie nie zachodziły podstawy do jego stosowania w sposób przez niego postulowany.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że dowolne są twierdzenia powoda jakoby komornik sądowy prowadził kilka postępowań egzekucyjnych, odrębnie dla każdego ze wskazanych we wniosku sposobów egzekucji. Podobnie, dowolne są twierdzenia

o ukończeniu postępowanie egzekucyjnego jedynie w części odnoszącej się do egzekucji

z nieruchomości. Z akt komornika wynika jasno, że toczyło się jedno postępowanie egzekucyjne, wszczęte na skutek jednego wniosku wierzyciela, w którym wskazał on kilka sposobów egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi. Postępowanie egzekucyjne służy egzekucji tytułu wykonawczego, w rozpatrywanej sprawie służyło egzekucji określonego w tytule świadczenia pieniężnego. Wskazane we wniosku

o wszczęcie egzekucji skierowanym do komornika sposoby egzekucji tytułu wykonawczego, stanowią jedynie proponowane środki skutecznej egzekucji w ramach jednego postępowania egzekucyjnego, o czym stanowi art.799 k.p.c. Ewentualne nienależyte działanie komornika polegające na niewykorzystaniu wszystkich wskazanych we wniosku sposobów egzekucji i ukończeniu postępowania egzekucyjnego pomimo niezaspokojenia całkowicie

świadczenia objętego tytułem, mogło stanowić podstawę zaskarżenia jego czynności także w trybie art. 767 k.p.c. Brak zaskarżenia skutkowało prawomocne ukończenie całego postępowania egzekucyjnego wywołanego wnioskiem o wszczęcie egzekucji. Nie było przy tym podstaw do wydania przez komornika postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 824§1 k.p.c. skoro niespornie, obok kosztów egzekucji, wierzytelność została częściowo wyegzekwowana. Nie zachodziła więc sytuacja przewidziana w art.824§1 pkt.3 k.p.c. tj. oczywistość, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Z uwagi na jednolitość postępowania egzekucyjnego wyrażoną głównie w art.799 k.p.c., fakt iż niezależnie od sposobu egzekucji jej podstawą jest tytuł wykonawczy

(z wyjątkami przewidzianym w ustawie), nie ma żadnych podstaw do przyjmowania postulowanych przez skarżącego koncepcji.

Przepis z art. 823 k.p.c. określa skutki prawne beczynności wierzyciela w toku postępowania egzekucyjnego, nie zaś po jego ukończeniu. Jak już wyżej wskazano

w rozpatrywanym stanie prawnym, zwrot tytułu wykonawczego stanowił ostatnią czynność komornika w prowadzonym przez niego postępowaniu egzekucyjnym. Z tą chwilą (a ściślej z upływem terminu do zaskarżenia czynności zwrotu) postępowanie egzekucyjne było definitywnie zakończone. Po tej dacie, z przyczyn oczywistych beczynność wierzyciela nie mogła mieć więc znaczenia, tym bardziej wywierać skutków przewidzianych w art.823 k.p.c.

Z przyczyn wyżej przedstawionych Sąd Apelacyjny uznał zarzuty powoda za bezzasadne i w pełni podzielił wnioski prawne Sądu I instancji o przedawnieniu dochodzonego roszczenia.

W konsekwencji Sąd na podstawie art.385 k.p.c. apelację oddalił i na podstawie art. 108§1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt.7 i § 13 ust.1 pkt.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

/-/ M. Górecki /-/ E. Staniszevska /-/ M. Rozpędowski